

דעת הלכה

יצא לאור ע"י בית ההוראה
"שערי הוראה"
נערך ע"י הרב יוסף
אייזנשטיין שליט"א מרבני
בית ההוראה מו"צ ומח"ס
דעת הלכה וש"ע השל"ה
לפי סדר דף היומי בהלכה

גליון 95 פנחס

מחבץ ובונה בגבינה, עשיית שמנת, הרוקק ברוח והמתז ספריי, סחיטת זיתים וענבים, ותותים ורימונים ושאר פירות, ותפוזים, תפוחים ואגסים, מציצת פירות, ענבים שנתרסקו מערב שבת, משקה הבא לאוכל, סחיטת לימון כבשים ושלקות, אטריות משומן, ריסוק קפוא, הפשרת מים, הקפאת מים, חלב קפוא, גלידה קפואה,

סימן שיט סי"ט

בידו להפרידם מהדבש. ומשמע שהאיסור משום בורר ולפי זה אם דעתו לאכול לאלתר מותר. ובמג"א הוכיח שאיסורו משום לש ולפי זה אפילו דעתו לאכול לאלתר אסור. (שו"ע סי"ט, מ"ב ס"ק סד-סו).

מחבץ מעשה קדירה

פב. מותר לחבץ מעשה קדירה, שמפריד בכף מאכל עבה מהרוטב, משום שדרך אכילה בכך. (מ"ב ס"ק סו).

שמרים במשקה בשבת

פג. נהגו שלא ליתן שמרים במשקה בשבת כדי להעמידם, אף שראוי לשתותו בשבת. כי זה תולדות בורר, כי על ידי זה יורדים גם שמרי המשקה עצמו בשולי הכלי, ודומה למחבץ, שעל ידי הקבה שנותנים בו מתפרד הקום מהחלב. (מ"ב ס"ק סו).

הרוקק ברוח בשבת

פד. הרוקק ברוח בשבת והרוח מפזר הרוק חייב משום זורה התבואה ברחת לרוח. ולא ראינו מי שחושש לזה, כי אינו מתכוין לכך, וכל שכן שאין זה דרך זורה. (שו"ע סי"ט, מ"ב ס"ק סז-סח).

התזת ספריי

פה. התזת ספריי ממיכל בושם וכדומה אין בו משום מלאכת זורה. (מנחת יצחק ח"ו סי' כו, ארחות שבת ח"א פי"ג ס"ק לה בשם הגריש אלישיב, ועוד). וכן הוספת מים למכשיר אדים קרים או מצנן. (ארחות שבת שם). אך בשימוש בספריי נגד יתושים יש להחמיר לכתחילה משום זורה. (שבה"ל ח"ו סי' קלט ב).

סימן שכ

דיני סחיטה בשבת

אטו זיתים וענבים. ואם יצאו מעצמם בעומדים לאכילה מותר, כי לא נוח לו במה שזבו ואין לגזור שיסחוט, ובעומדים למשקים אסור. וסתמא שלא נתכוין בקיבוצו לכלום אסור, שכעומדים למשקה כל זמן שלא קיבצם לאכילה. (שו"ע סי"א, מ"ב סק"ה-ו).

סחיטת שאר כל הפירות

ג. שאר כל הפירות מותר לסחטם, כי עומדים לאכילה ואין מי שצריך להם למשקים ואין שם משקה על היוצא מהם וכמפריד אוכל מאוכל, ואף שהוא חשב בסחיטתו למשקה בטלה דעתו אצל כל בני אדם. (שו"ע סי"א, מ"ב סק"ז).

סעיף יט

מחבץ

עח. המחבץ שמוציא החמאה מהחלב תולדות בורר הוא. וכן הלוקח חלב ונותן בו קבה או שאר מיני חימוץ כדי לחבצו, או העושה כמין כלי גמי ונותן הקום בתוכו ומי החלב נוטפים, בכלל מחבץ ותולדת בורר ואסור אף על ידי אינו יהודי. (שו"ע סי"ט, מ"ב ס"ק סב).

שמנת

עט. הקולט שומן הצף על פני החלב שמנת גם בכלל בורר, לכן יזהר שכשיגיע סמוך לחלב יניח קצת עם חלב ומותר, או להיפך שיטול קצת מהחלב עם השומן. אבל ליקח השומן בצמצום אסור אף בדעתו לאכול לאלתר שהרי לוקח בכף. והוא שצריך לאכול בשבת שאם לא כן הריהו מכין משבת לחול, ואם אין צריך לו רק חושש שיפסד ויתקלקל מותר לעשות על ידי אינו יהודי כשאינו בורר בצמצום, כי ההכנה לחול אסור מדרבנן ומותר על ידי גוי במקום פסידא. (מ"ב ס"ק סב).

בונה בגבינה

פ. המעמיד חלב במקום חם כדי שתיעשה גבינה, והלוקח הקום ועושה גבינה חייב משום בונה, שהמקבץ חלק אל חלק ודיבק הכל עד שנעשה גוף אחד ודומה לבנין. (מ"ב ס"ק סג).

שמשמים ואגוזים בדבש

פא. אף שמותר ליתן שמשמים ואגוזים לדבש לא יקבצם

סעיף א

סחיטת זיתים וענבים

א. זיתים וענבים אסור לסחטם בשבת, והסוחטם חייב משום מפרק שהוא תולדת דש, ואם יצאו מעצמם אסורים, גזירה שמא יבוא לסחטו לכתחילה. ואף אם לא היו עומדים רק לאכילה שקבצם לאכילה, כי רובם לסחיטה עומד, ונוח לו במשקה שזבו ושמא ימלך לסחיטה. (שו"ע סי"א, מ"ב סק"א-ד).

סחיטת תותים ורימונים

ב. תותים ורימונים אסור לסחטם מדרבנן, אף שעומדים לאכילה הואיל ומקצת בני אדם סוחטים אותם גזרו רבנן

סחיטת תפוזים

ד. סחיטת תפוזים ואשכוליות י"א שדינם **כזיתים וענבים** הואיל ורגילים לסוחטם. (הגר"ש אלישיב בהלכות שבת בשבת ח"א פי"א הע' 23). וי"א שדינם **כתותים ורימונים**. (הגר"ש אורבך בש"י פ"ה הע' מב). ומותר לאכול **אשכולית בכפית** אף שנשחט הפרי. כי הסחיטה כלאחר יד, ואינו מתכוין. וגם כי נשאר המיץ מעורב בפרי אין זה סחיטה. (הגר"ש אורבך שם, הגר"ש אלישיב שם הע' 46).

מיץ שזב מפירות הדר חתוכים

ה. פירות הדר חתוכים בצלחת ותוך כדי אכילתם זב מיץ לצלחת, מותר **לשתות את המיץ תוך כדי אכילת הפירות** לכל הדיעות, כי אין דינם כמשקים שזבו כי הם טפל לפירות. אבל **הנשאר בצלחת אחר האכילה** דינם כמשקים שזבו, ולגר"ש אלישיב אסורים. ולגר"ש אורבך מותרים. (שם).

פירות שיש מקום שנהגו לסוחטו

ו. מקום שנהגו לסוחט איזה פירות **לשתות מימיו מחמת צמא או תענוג** דינו כתותים ורימונים באותו מקום. **ובמקום אחר** לרמ"א מותר, רק אם הדרך להוליך המשקה **ממקום למקום** אסור בכל העולם. ולמג"א אם **באיזה מקום** נהגו אף מקצת בני אדם לסוחטו למשקה כי יש להם פירות הרבה, אסור לסוחט **בכל מקום**. והוא בענין שאם היה לכל העולם פירות הרבה כאלו היו סוחטים אותם. (שו"ע ס"א, מ"ב ס"ק יח).

אגסים

ז. אגסים אסור לסחטם למג"א, כי **באשכנז נהגו לסחטם למשקה**, ואם היה לכל העולם הרבה היו גם כן סוחטים. (מ"ב ס"ק יח).

פירות שאין דרך לסחטם כלל

ח. פירות שאין דרך לסחטם בשום מקום מותר לסחטם אף למשקה. ולב"ח אסור לסוחט שום פרי אלא אם כונתו רק למתק הפרי אבל **למימיו אסור**. ומהד"ן אין להחמיר זה אלא אם במקום שנהגו להחמיר אין להקל. ואף במקום שנהגו להחמיר בשאר פירות היינו כשסוחטם למשקה, אבל כשסוחטו בקערה **לטבל בו מאכל מותר** כי לא נקרא משקה. **ובזיתים וענבים** אסור אף באופן זה. (מ"ב ס"ק יח).

תפוחים

ט. תפוחים כהיום, דינם כתותים ורימונים כי יש מקומות שנהגו לסוחט מהם הרבה, אך אם התפוח **מבושל** וסוחט שיצא ממנו מותר כי סוחט כל האוכל. (מ"ב ס"ק טו).

סוחט לרפואה

י. פירות שנהגו לסחוט לרפואה לבד אין לחוש. (שו"ע ס"א).

מציצה מפירות

יא. מותר למצוץ בפיו המשקה **שבענבים**, כי אין דרך סחיטה בפיו ולא גזרו בדבר שאין דרכו. ואף **שאסור לינוק מהבהמה** אף בפיו, כי אינו שינוי גמור כי דרך בעל חי לינק אבל כאן אינו דרך סחיטה כלל. וכל שכן בשאר דברים כגון שנתן **בשר במרק או פת ביין** ומוצצם, שאין בסחיטתם חיוב חטאת כי הם ככבשים ושלקות. וכן מותר למצוץ תותים ורימונים בפיו, או קני סוכר. (שו"ע

ס"א, מ"ב ס"ק י-יא).

דעת האוסרים מציצה

יב. יש אוסרים למצוץ בפה ענבים וכיוצא בהם אף שאר הדברים, כי **אינו גרוע מיונק מבהמה** שהוא שינוי ואסרו חכמים. ולאליה רבה **בזיתים וענבים שסחיטתם אסור מהתורה** נכון להחמיר מלמצוץ אף בפיו, **ובשאר דברים** אין להחמיר. ומסתבר שאף בזיתים וענבים אין להחמיר רק דרך יניקה שמוצצם ואינו מניחם בפיו, אבל אם **מניחם בתוך פיו ומוצץ המשקה** ומשליך החרצנים לחוץ מותר לכל השיטות כי דרך מאכל הוא. (שו"ע ס"א, מ"ב ס"ק יב).

סעיף ב

זיתים וענבים שנתרסקו מערב שבת

יג. זיתים וענבים שנתרסקו מערב שבת **וכבר יזוב המשקה מאליו** ושוב אין חיוב חטאת אף אם יסחוט בידים, לכן לא גזרו על משקים היוצאים מהם ומותרים. (שו"ע ס"ב, מ"ב ס"ק יג).

ענבים שנמצאים בגיגית יין

יד. אם יש יין בגיגית שהענבים מונחים בתוכה, והם **מתבקעים בשבת** מותר לשתותו בשבת, שכל יין היוצא מהענבים **מתבטל ביין שבגיגית**. ואף שיהא לו היתר אחר שבת ודבר שיש לו מתירים לא בטל אף באלף, היינו רק כשהאיסור היה **ניכר תחילה בעין ואחר כך נתערב** אבל כאן כל מעט ומעט שיוצא מיד נתערב ומתבטל בשישים ביין היתר ואין חל עליו שם איסור. (שו"ע ס"ב, מ"ב ס"ק יד).

יין הזב מענבים שמונחים בפני עצמם

טו. אם הענבים מונחים בפני עצמם והיין זב מהם במדרון **ויורד לתוך יין שהיה שם מערב שבת** אסור להסתפק מכל היין, כי זה דבר שיש לו מתירים, שקודם שנתערב היה בעין וניכר. (מ"ב ס"ק יד).

ענבים ביין וצימוקים במים

טז. מותר **ליתן ענבים בשבת בתוך יין** כדי שיתבקעו ויוציאו יינם, כמו בשלג במים שאין מרסקם בידים. וכן מותר **לשרות צימוקים** וכיוצא בהם במים לעשות שתיה. (מ"ב ס"ק יד). וכן מותר ליתן **חתיכת לימון לתוך כוס תה**. (חזו"א או"ח סי' נב ס"ק יט).

סעיף ג

למשוך משקה מתמיד בשבת

יז. חרצנים וזגים שנתן עליהם מים לעשות תמיד, מותר למשוך מהם ולשתותם, אף **שיוצא קצת יין מהחרצנים** בשבת תיכף נתבטל במים. ואף אם לא נתן מים **והיין מתמצה וזב מאליו** מותר לשתותו, כיון שנדרכו ונתרסקו מערב שבת. (שו"ע ס"ג, מ"ב ס"ק טו-טז).

סחיטת צימוקים

יח. צימוקים שחתכם ונתן עליהם מים **וסחטם** בשבת חייב, כי בזה לא היה זב היין מאליו ואינו דומה לענבים שנתרסקו. (מ"ב ס"ק טז).

מסתנן בשבת

יט. אם נתן **הצימוקים והיין למשמרת או סודר** מערב שבת ומסתנן והולך בשבת מותר לשתותם בשבת, והוא

שהסודר או המשמרת **מגיע עד היין שבכלי** שתיכף כשיצא מהמשמרת אינו ניכר ובטל. (מ"ב ס"ק טז).

סעיף ד

סחיטת ענבים לתבשיל

כ. מותר לסחוט אשכול ענבים לתוך קדירה שיש כדי בה תבשיל לתקן האוכל, כי **משקה הבא לאוכל כאוכל**, ואין מפרק בזיתים וענבים כי אם כשצריך לסחיטת הפרי למשקה, שמפרק המשקה מהאוכל, **וזה כמפריד אוכל מאוכל**. ורבינו חננאל אסור, ורוב הפוסקים חולקים עליו והמחמיר תבוא עליו ברכה. (שו"ע ס"ד, מ"ב ס"ק יז).

אין שם תבשיל

כא. אם אין תבשיל בקערה אסור, ואף אם **דעתו ליתן אחר כך לתבשיל** אסור כי צריך שיסחטנו לתוך התבשיל. וחיוב יש בזה. (שו"ע ס"ד, מ"ב ס"ק יח).

סעיף ה

סחיטת בוסר לאוכל

כב. יש מי שאומר שבוסר שהם ענבים שלא נתבשלו מותר לסחטם לאוכל. ורבינו תם **אוסר בבוסר** הואיל ואינו ראוי לאכלו. **וכבורר אוכל מפסולת**, והאוכלים אותם בטלה דעתם. ויש להחמיר כסברא אחרונה. (שו"ע ס"ד, מ"ב ס"ק יט-כא).

לאכול לאלתר

כג. אם רוצה לאכול לאלתר את הדבר שסוחט לתוכו הבוסר מותר, כי **אוכל מפסולת לאלתר מותר**, ואין סחיטה כי בא לאוכל. ולמג"א אסור כי ההיתר באוכל מפסולת כי אין זה דרך ברירה **וכאן זה דרך ברירה** כי אי אפשר בענין אחר. ובאליה רבה מצדד להקל. ונכון להחמיר. ואם **ראוי הבוסר לאכול על ידי הדחק** אין למחות ביד המיקל. (מ"ב ס"ק כ).

פירות שאין ראויים

כד. בשאר פירות שאין ראויים לאכול על ידי הדחק **דינם כבוסר**, ואסור לסחטם למימיהם אפילו לאוכל. (מ"ב ס"ק כא).

סעיף ו

סחיטת לימון

כה. מותר לסחוט לימונים אפילו למשקה, כי אין הדרך לסחטם למשקה **רק לטבל בו אוכל** הרי זה כשאר פירות. ואף אם הדרך **לסחטם בחול למים עם סוכר לשתות** לתענוג, נוהגים העולם להקל לעשותם בשבת, ואפשר כי לא נאסר רק כשדרך לשתות **מי סחיטת הפרי בלא תערובות** או שלא נאסר אלא אם סוחטים מימיו לבד ואחר כך מערבים אותם, אבל אם המנהג לסחוט מימיו לתוך משקה אחר ליתן בו טעם מותר. (שו"ע ס"ו, מ"ב ס"ק כב).

בזמנינו שסוחטים לימון בפני עצמו

כו. בזמן הזה שידוע שממלאים חביות למאות לשתותם באיזה מקומות, צריך עיון אם מותר לסחטם בשבת לתוך משקה, שאפשר **שדומה לתותים ורימונים** כיון שהדרך לסחטם בכלים בפני עצמם, וצריך ליזהר **שיסחוט מקודם על הסוכר** בפני עצמו שזה כמשקה הבא לאוכל, וכן **לסחטו לתבשיל על גבי האוכל** מותר. ויש אוסרים

לסחוט על הסוכר כי סופו ליתן למים נחשב כמשקה. (מ"ב ס"ק כב).

לימונים כבושים

כז. כל ההיתר לסחוט לימונים היינו קודם שנכבשו, אבל אם הם **כבושים במלח ושאר דברים** דינם ככבושים ושלקות. (שו"ע ס"ו, מ"ב ס"ק כב).

סעיף ז

סחיטת כבשים ושלקות

כח. לסחוט **כבשים** היינו מיני ירקות המונחים בחומץ ומלח שלא ירקבו, ושלקות ירק ששלקם קודם שבת ונשאר בהם מימיהם, אם **לגופם** שאין צריך למים ורק סוחטם ממשקה הצף עליהן והנבלע בהם לתקנם לאכילה, אפילו סוחט לקערה שאין בה אוכל מותר. ואף שאין המשקה הולך לאיבוד, כיון שאין צריך למים ואינו מכויין למשקה אינו בכלל מלאכת מפרק. **ובזיתים וענבים** אסור בכל אופן כי רוב העולם סוחטים אותן למימיהם. (שו"ע ס"ז, מ"ב ס"ק כג-כד).

סחיטת אטריות משומן

כט. מותר לסחוט **אטריות משומן** הנבלע בהם, אם הוא עושה משום שאין יכול **לאכלם משום הרבה שומן** שבהם, כי זה לגופם. ועוד ששומן שמפרישו הוא אוכל **וכמפריד אוכל מאוכל**. (מ"ב ס"ק כו).

סוחט למימיהם

ל. אם סוחט הכבשים **למימיהם**, מותר לסחוט לקערה **שיש בה אוכל או לתוך המורייס** שהוא אוכל. אבל אם אין בה אוכל או למשקים אסור. ואף ששאר פירות מותר לסחטם אף למימיהם, כי שם אין שם **משקה על מי פירות** וכמפריד אוכל מאוכל, אבל כאן שהיה שם משקה עליהם קודם שנבלעו שייך במ סחיטה, ומכל מקום אין חיוב חטאת כי מהתורה אינו חייב אלא על סחיטת זיתים וענבים. (שו"ע ס"ז, מ"ב ס"ק כח-כט).

למוצאי שבת

לא. אסור לסחוט בכל אופן לצורך מוצאי שבת. (מ"ב ס"ק כז).

שיטת רבינו חננאל

לב. לרבינו חננאל אם סחט **כבשים ושלקות** למימיהם חייב חטאת אף שסחט **לקדירה שיש בה אוכל**. וסובר שיש חטאת אף בכבשים ושלקות, ואף בסוחט לאוכל. והפוסקים חולקים שמשקה **הבא לאוכל כאוכל**, וכן הלכה, וטוב להחמיר, והמחמיר תבוא עליו ברכה. (שו"ע ס"ז, מ"ב ס"ק ל).

סעיף ח

סחיטת דג לציר

לג. הסוחט דג להוציא צירו שצריך לו שנבלע בו **ממשקה** אחר דינו כסוחט כבשים ושלקות למימיהם. אבל **בציר היוצא מגופו** דומה לסחיטת שאר פירות למימיו שמותר. (שו"ע ס"ח, מ"ב ס"ק לא).

סעיף ט

השלג והברד

לד. השלג והברד אין מרסקים אותם לשברם לחתיכות

דקות כדי שיזוּבו מימיו, כי דומה למלאכה שבורא המים ואסור מדרבנן, ועוד גזירה שמא יסחוט פירות העומדים למשקים. (שו"ע ס"ט, מ"ב ס"ק לג).

סבון נוזלי

לה. סבון נוזלי שבזמן שמתמש בו נעשה הסבון לקצף אין בו איסור מוליד, כי הקצף אין בו ממש. (קצה"ש סי' קמו ס"ק לב). ואף אם הוא סמיך. (הגר"ש אלישיב בארחות שבת ח"א פ"ז הע"מ). ויש אומרים שראוי להחמיר בסבון נוזלי. (אג"מ או"ח ח"א סי' קיג).

שבירת חתיכה

לו. לשבור חתיכה מהשלג וברד מותר, ואף אם יזוּבו קצת מים על ידי זה, שלא נתכוין לזה, ועוד שהולך לאיבוד. (מ"ב ס"ק לב).

נתנם לכוס יין או מים

לז. נתנם לתוך כוס של יין או מים והוא נימוח מאליו ואינו חושש. כיון שלא עושה מעשה בידים לא גזרו בזה, ויש מתירים אפילו לרסק בידים לתוך הכוס, והטעם כיון שנתערב במה שבתוך הכוס ואינו בעין לא גזרו בו כלל. (שו"ע ס"ט, מ"ב ס"ק לד). וטוב להחמיר. (שעה"צ סי' שיח ס"ק קמו).

סוכר וכדומה

לז. להמיס ולמחות סוכר וקפה וקקאו ושאר אבקות במים, מותר. (חיי אדם כלל יד ס"א, בא"ח שנה ב יתרו יד, חזו"א או"ח סי' נח סק"ט ועוד). והטעם כי נעשים מים רק מתפזרים ומתערבים במים. (ארחות שבת ח"א פ"י הע"מ מה בשם פחד יצחק, ועוד). ועוד כי העיקר שהסוכר נמס מאליו. (הגר"ש אלישיב בהלכות שבת בשבת ח"א פ"א הע"מ 68).

הפשירים כנגד חמה או מדורה

לח. אם הניחם בחמה או כנגד המדורה ונפשרו מותרים ליהנות מהם, ואף לכתחילה להניח כי ממילא נימוח. ולרמ"א בסימן שיח ס"ז יש להחמיר אף בנימוח מאליו אסור משום נולד, ואינו דומה לתוך הכוס, כי שם מעורב במים ואינו ניכר. (שו"ע ס"ט, מ"ב ס"ק לה).

להפשיר מים קפואים בחום החדר

לט. הוצאת מים קפואים שיפשירו בחום החדר יש מתירים כי אינו מניחו כנגד מדורה אינו כמוליד ואין בו אף משום נולד. (הגר"ש אלישיב בהלכות שבת בשבת ח"א פ"א הע"מ 63, שבה"ל ח"ז סי' מ). ומותרים המים. (שבה"ל שם). ויש אומרים שהמים אסורים משום נולד. (הגר"ש אלישיב שם). ויש שכתבו שלא יעשה כן לכתחילה ואם עשה טוב להמנע מלשתותם אם יש לו מים אחרים. (הגר"ש אורבך בשש"כ פ"י ס"ג הע"מ י).

מים שקפאו בשבת

מ. מים שהוכנסו למקפיא סמוך לשבת וקפאו בשבת

וחזרו והפשירו בשבת מותרים לכל השיטות, כי חזר להיות כפי שהיו בבין השמשות. (הגר"ש אורבך בשש"כ פ"י הע"מ ט).

חלב קפוא

מא. הפשרת חלב קפוא יש אומרים שמותר לכל השיטות כי גם בהיותו קפוא היה חלב אבל מים קפואים אינם משקה. (הגר"ש אורבך בשש"כ פ"י הע"מ טו-טז). וי"א בחלב הם כמים. (הגר"ש אלישיב במאור השבת ח"ג סי' יג הע"מ קיד).

גלידה קפואה

מב. גלידה קפואה מותר להפשירה כי גם כשנמסת נחשבת אוכל ולא משקה. (הגר"ש אורבך בשש"כ פ"י ס"ח). וי"א שהמפשר גלידה נחשב כמוליד. (הגר"ש אלישיב בהלכות שבת בשבת ח"א פ"א הע"מ 66).

הקפאת מים

מג. להקפיא מים במקפיא י"א שאסור לעשות כן כי זה נולד יותר משלג שבחשב עליו למשקה הוא משקה. (דובב מישרים ח"א סי' נה). וי"א שאין בזה משום נולד כי נשתנה לגרוע. (שש"כ פ"י הע"מ יד בשם הגר"ש ריגר וכן צידד הגר"ש אורבך).

סעיף י

לשבר קרח

מד. מותר לשבר הקרח כדי ליטול מים מתחתיו. כי שבירת קרח אינו מלאכה כלל, ולא אסרו בריסוק אלא אם עושה כדי שיזוּבו מימיו מה שאין כן כאן. (שו"ע ס"י, מ"ב ס"ק לו).

קרח בנהר ובאר

מה. לשבור קרח בנהר ובאר למג"א אסור כי הוא מחובר לקרקע ויש בו חשש בנין וסתירה. והרבה אחרונים חלקו עליו כי שם מים עליהם ולא שייך בס בנין וסתירה. ולצורך שבת יש להקל. (מ"ב ס"ק לו).

סעיף יא

ליטול ידיו במים עם שלג וברד

מו. צריך ליזהר בחורף שלא ליטול ידיו במים שיש בהם שלג וברד, שלא יבוא לידי ריסוק, ואם יטול יזהר שלא ידחקם בין ידיו שלא יהא מרסק. ויש מקילים ליטול רק יזהר שלא ירסקם. (שו"ע ס"א, מ"ב ס"ק לז).

סעיף יב

לשפשף ידיו במלח

מו. יש ליזהר שלא ישפשף ידיו במלח, כי יתהווה מים על ידי השפשוף. והיינו במלח לבד, אבל מותר להשליך מלח במים אפילו הרבה וליטול בהם ידיו מהם אחר שנימוחו וכמו שהתירו ליתן שלג וברד לכוס, אך שלא יעשה מי מלח עזין דהיינו שני שלישי מלח ואחד מים. (שו"ע ס"ב, מ"ב ס"ק לח).